



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 148/08-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci prijatej sťažnosti D. H., nar. ..., toho času vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. P. M., B., pre namietané porušenie práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 na neverejnom zasadnutí 1. júla 2008 takto

## **r o z h o d o l :**

1. Právo D. H. zaručené v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 porušené bolo.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 zrušuje a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný zaplatiť náhradu trov konania D. H. v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. P. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti D. H. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. III. ÚS 148/08-20 zo 14. mája 2008 na ďalšie konanie sťažnosť D. H., nar. ..., toho času vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu namietal porušenie práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ je v trestnej veci vedenej Okresným súdom Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 T 2/2007 väzobne trestne stíhaný pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a pre zločin podielníctva podľa § 231 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

Sťažovateľ podal prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby zo 17. júla 2007, ktorú okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 2/2007 zo 7. septembra 2007 zamietol. Sťažovateľ podal proti označenému rozhodnutiu sťažnosť, ktorú doplnil písomnými podaniami zo 16. septembra 2007 a 17. septembra 2007.

Krajský súd rozhodol o sťažnosti na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2007 uznesením sp. zn. 5 To 264/07 tak, že sťažnosť zamietol.

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu v sťažnosti podanej ústavnému súdu namieta, že krajský súd porušil jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru tým, že ho v rámci konania o sťažnosti proti prvostupňovému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 5 T 2/2007 zo 7. septembra 2007 osobne nevypočul a rozhodol bez jeho osobnej účasti aj napriek tomu, že sťažovateľ o vypočutie v uvedenej veci krajský súd výslovne požiadal „... listom z väzby...“. Sťažovateľ taktiež namieta, že krajský súd svoje rozhodnutie z 2. októbra 2007 „... vôbec neodôvodni ... len odkázal na predchádzajúce uznesenie z 15. 6. 2007...“, a pokiaľ ide o dobu trvania sťažovateľovej väzby „... len konštatoval, že doterajšia väzba, vzhľadom na jej dĺžku, plne zodpovedá ust. § 76 Tr. por. a mojim prepustením by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, najmä výkon uloženého trestu, ktorý mi hrozí v sadzbe od troch do desať rokov“.

Sťažovateľ považuje citované odôvodnenie napádaného uznesenia krajského súdu „... za nedostačujúce...“ a prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho práva zaručeného v čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007, aby zakázal krajskému súdu pokračovať v porušovaní sťažovateľových základných práv a slobôd a prikázal prepustiť sťažovateľa na slobodu a aby priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie sťažovateľ podaním z 3. júna 2008 (prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu) ústavnému súdu oznámil, že súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a navrhuje, aby ústavný súd rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 10. decembra 2007 pod sp. zn. Spr 1592/07 poukázal na dôvody uvedené v sťažovateľom napádanom uznesení sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie predseda krajského

súdu listom z 23. mája 2008 ústavnému súdu oznámil, že nepovažuje za potrebné vyjadrenie k sťažnosti z 10. decembra 2007 doplniť a súhlasí s upustením od konania verejného ústneho pojednávania v predmetnej veci.

Ústavný súd si taktiež vyžiadal príslušný spisový materiál týkajúci sa trestného konania v sťažovateľovej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 5 T 2/2007. Označený súdny spis bol okresným súdom predložený 6. mája 2008.

Pretože obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ústavný súd bol tiež toho názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (aj vzhľadom na obsah listín, ktoré si medzičasom zadovážil od okresného súdu a krajského súdu), rozhodol vo veci samej na neverejnom zasadnutí.

## II.

Z podkladov, ktoré má ústavný súd k dispozícii, vyplývajú tieto skutočnosti:

Na základe obžaloby podanej prokurátorkou Okresnej prokuratúry B. (ďalej len „prokurátor“) na okresnom súde 26. januára 2007 bol sťažovateľ v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 2/2007 trestne stíhaný pre zločin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) a ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona a pre zločin podielníctva podľa § 231 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

Sťažovateľ bol v uvedenej veci vzatý do väzby v prípravnom konaní vedenom vyšetrovateľom úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru B. (ďalej len „vyšetrovateľ“) pod ČVS: ORP-124/2-OVK-BB-2006. Vyšetrovateľ vzniesol sťažovateľovi obvinenia uzneseniami z 12. mája 2006 a 25. augusta 2006.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 67/06 z 13. mája 2006 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 60/06 z 8. júna 2006, a to z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Lehota väzby začala plynúť 11. mája 2006 o 12.08 h. Uznesením sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 67/06 z 26. októbra 2006 bola lehota trvania sťažovateľovej väzby v prípravnom konaní predĺžená do 10. februára 2007.

Po podaní obžaloby, v súvislosti s jej predbežným prejednaním, rozhodol okresný súd na verejnom zasadnutí konanom 10. mája 2007 uznesením sp. zn. 5 T 2/2007 o prepustení sťažovateľa z väzby. Zároveň nariadil nad sťažovateľom dohľad probačného a mediačného úradníka, uložil sťažovateľovi povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu a zákaz vycestovania do zahraničia. Na základe sťažnosti podanej prokurátorom na verejnom zasadnutí po vyhlásení rozhodnutia (doplnenej písomným podaním 11. mája 2007) krajský súd na neverejnom zasadnutí konanom 15. júna 2007 uznesením sp. zn. 5 To 157/07 napadnuté prvostupňové rozhodnutie okresného súdu z 10. mája 2007 zrušil a sám vo veci rozhodol tak, že v zmysle § 244 ods. 5 Trestného poriadku väzba sťažovateľa bude trvať aj naďalej.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 5 To 157/07 z 15. júna 2007 uviedol: „... okresný súd podľa § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por. prepustil obvineného... z väzby na slobodu a nariadil nad ním dohľad probačným a mediačným úradníkom. Ďalej mu uložil povinnosť oznámiť súdu, ktorý vedie konanie každú zmenu pobytu a tiež mu uložil zákaz vycestovania do zahraničia.

*Proti tomuto uzneseniu ihneď po jeho vyhlásení do zápisnice podala sťažnosť prokurátorka, ktorú následne písomne odôvodnila. Poukázala, že okresný súd mal rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby obvineného po predbežnom prejednaní obžaloby podľa § 244 ods. 5 Tr. por. Ďalej pochybil, keď vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu dospel k záveru, že účel väzby možno u obvineného dosiahnuť dohľadom probačného úradníka. V tejto súvislosti poukázala, že obvinený bol doposiaľ dvakrát súdne trestaný pre majetkovú i násilnú trestnú činnosť, pričom 20. 1. 2004 bol podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody a teraz prejednáwanej trestnej*

*činnosti sa dopustil v skúšobnej dobe. Z výpovede agenta vyplynulo, že obvinený ponúkal ďalšiu spoluprácu do budúcnosti v súvislosti s trestnou činnosťou. Ide o náročnú majetkovú trestnú vec a tak vzhľadom na jej charakter ako i osobu obvineného nemožno mať za to, že účel väzby u obvineného možno dosiahnuť dohľadom. (...)*

*Krajský súd na podklade sťažnosti podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že sťažnosť okresnej prokurátorky je v celom rozsahu dôvodná a krajský súd si ich (dôvody uvedené v sťažnosti, pozn.) pre vecnú správnosť aj osvojuje.*

*Predovšetkým treba prisvedčiť sťažovateľke, že okresný súd mal v rámci predbežného pojednania obžaloby rozhodnúť aj o ďalšom trvaní väzby obvineného podľa § 244 ods. 5 Tr. por., ktorý upravuje postup pri rozhodovaní o väzbe v tomto štádiu trestného konania. Ďalej pochybil aj v tom, keď mal za to, že väzbu u obvineného vzhľadom na jeho osobu a povahu prejednávaného prípadu možno nahradiť dohľadom probačného úradníka. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že v posudzovanom prípade ani jedna z týchto skutočností neodôvodňovala postup okresného súdu, ktorý v tomto zvolil. Z obsahu registra trestov vyplynulo, že obvinený sa už v minulosti dvakrát dostal do rozporu so zákonom a naposledy si vykonával trest odňatia slobody vo výmere päť rokov, z ktorého bol podmienenečne prepustený 20. 1. 2004 so skúšobnou dobou do 20. 1. 2007. Osoba obvineného a už vôbec nie povaha prejednávaného prípadu teda nedáva žiadnu záruku, že by dohľad probačným úradníkom bol spôsobilý nahradiť väzbu u obvineného v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.*

*Obvinený je vo väzbe od 11. 5. 2006, v súdnej väzbe od 26. 1. 2007, ktorá môže s poukazom na ust. § 76 ods. 6 Tr. por. trvať 18 mesiacov a tak vzhľadom na uvedené krajský súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že väzba u obvineného by bola vykonávaná už v rozpore so zásadou úmernosti danému prípadu.*

*Krajský súd z týchto dôvodov zrušil napadnuté uznesenie a vo veci rozhodol sám... “*

Sťažovateľ podal okresnému súdu prostredníctvom obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby (podaním zo 17. júla 2007 doručeným okresnému súdu 24. júla 2007) argumentujúc, že aj v prípade existencie dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ako ich konštatovali okresný súd aj krajský súd) možno jej účel v jeho

prípade dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka v zmysle § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Okresný súd prerokoval žiadosť sťažovateľa na hlavnom pojednávaní konanom 7. septembra 2007 za účasti sťažovateľa, jeho obhajcu a prokurátora a uznesením rozhodol o jej zamietnutí. V odôvodnení svojho rozhodnutia okresný súd uviedol: „*Po preštudovaní predloženého spisového materiálu, ako aj žiadosti obvineného a jeho následného výsluchu na hlavnom pojednávaní konanom dňa 07. 09. 2007 dospel súd k nasledovným záverom a to, že dôvody väzby ustálené Krajským súdom tak, ako ich predpokladá ust. § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por. naďalej trvajú, nakoľko doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutky, pre ktoré bolo začaté trestné stíhanie majú znaky trestného činu, pričom sú tu dôvody na podozrenie, že tieto skutky spáchal obvinený a z jeho konania vyplýva dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu bude pokračovať v trestnej činnosti.*

*Nezanedbateľnou skutočnosťou, na ktorú súd pri rozhodovaní prihliadal, vzhľadom k osobe páchatela, je aj jeho doterajšia trestná minulosť, nakoľko sa už v minulosti dostal do rozporu so zákonom za majetkovú a násilnú trestnú činnosť, pričom naposledy si vykonával trest odňatia slobody vo výmere päť rokov, ktorého skúšobná doba podmieneného prepustenia uplynie 20. 01. 2007.*

*Súd mal tiež za to, že ani vzhľadom k charakteru trestnej činnosti a okolnostiam daného prípadu nebolo namieste rozhodnúť o prepustení obvineného na slobodu a nariadení dohľadu nad obvineným probačným a mediačným úradníkom.*

*Na základe vyššie uvedených okolností súd potom rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia a žiadosť obvineného o prepustenie z väzby na slobodu zamietol.“*

Sťažovateľ podal proti označenému rozhodnutiu (po jeho vyhlásení) sťažnosť, ktorú doplnil písomnými podaniami zo 16. septembra 2007 a 17. septembra 2007. V podaní zo 17. septembra 2007 doručenom okresnému súdu 25. septembra 2007 (č. l. 2041 súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 5 T 2/2007) sťažovateľ výslovne uviedol, že žiada, aby bola jemu aj jeho obhajcovi umožnená účasť na zasadnutí senátu krajského súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti.

Krajský súd rozhodol o sťažnosti na neverejnom zasadnutí 2. októbra 2007 uznesením sp. zn. 5 To 264/07 tak, že sťažnosť zamietol.

V odôvodnení tohto uznesenia krajský súd uviedol: „... okresný súd podľa § 79 ods. 3 Tr. por. zamietol žiadosť obžalovaného ... ktorou sa domáhal prepustenia z väzby na slobodu.

*Proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podal obžalovaný sťažnosť, ktorú v podstate odôvodnil tým, že si je vedomý toho, že je dôvodne podozrivý zo spáchania skutku, ktorý mu je kladený za vinu, ale nie v takom rozsahu ako mu to kladie za vinu obžaloba. Pripúšťa, že si zaslúži nejaký trest, ale je toho názoru, že pred vzatím do väzby riadne pracoval a nemá ani najmenší dôvod v budúcnosti sa dopúšťať trestnej činnosti. Podľa jeho názoru doterajšia väzba neprimerane zasahuje do jeho základných práv a slobôd, pretože väzba nieje trestom. Z týchto dôvodov navrhol, aby odvolací súd vyhovel jeho žiadosti a prepustil ho z väzby na slobodu.*

*Krajský súd na podklade sťažnosti podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia ako i konanie, ktoré im predchádzalo a zistil, že okresný súd postupoval správne, keď zamietol žiadosť obžalovaného ako neopodstatnenú.*

*Konanie, ktoré predchádzalo napadnutému uzneseniu bolo totiž vykonané podľa zákona a tiež samé rozhodnutie je vecne správne. Odvolací súd je rovnakého názoru, ktorý je podporený rovnakými dôvodmi uvedenými prvostupňovým súdom v napadnutom uznesení, na ktoré možno z dôvodu stručnosti v celom rozsahu odkázať, keďže si ich krajský súd osvojil.*

*Krajský súd považuje za potrebné uviesť, že tak v otázke dôvodnosti trestného stíhania obžalovaného, ako aj v otázke ďalšieho trvania jeho väzby vzhľadom na opakujúcu sa argumentáciu obžalovaného, odkazuje na svoje stanovisko publikované v predchádzajúcom svojom rozhodnutí a to v uznesení z 15. 6. 2007, sp. zn. 5 To 157/07. Aj v súčasnom štádiu trestného konania totiž naďalej pretrváva dôvodná obava, že v prípade prepustenia na slobodu by pokračoval v páchaní trestnej činnosti, vzhľadom na jeho kriminálnu minulosť. Doterajšia väzba, vzhľadom na jej dĺžku, plne zodpovedá ustanoveniu § 76 Tr. por. a jeho prepustením by mohlo byť zmarené alebo sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, najmä výkon uloženého trestu, ktorý mu hrozí v sadzbe*

*od troch do desať rokov.*

*Z týchto dôvodov preto sťažnosť obžalovaného ako nedôvodnú zamietol, pretože aj v súčasnom štádiu trestného konania naďalej pretrváva dôvodná obava, že by obžalovaný konal spôsobom predpokladaným v ustanovení § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., t.j. pre ktoré mu bola 11. 5. 2006 obmedzená osobná sloboda.“*

### **III.**

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Sťažovateľ namietal porušenie označeného práva argumentujúc, že postupom krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 5 To 264/07 mu bolo odopreté osobne sa zúčastniť konania pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť aj napriek tomu, že o to výslovne požiadal, pričom uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 nie je ani náležite odôvodnené.

Predmetom posúdenia ústavného súdu je otázka, či krajský súd pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu zo 7. septembra 2007 o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie dohľadom probačného a mediačného úradníka, postupoval v súlade s požiadavkami kladenými na „rozhodovanie o zákonnosti väzby“, t. j. či rešpektoval sťažovateľom uplatnené „právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd... rozhodol o zákonnosti väzby“ (v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru).

Účelom čl. 5 ods. 4 dohovoru je zabezpečiť osobám zatknutým alebo inak pozbaveným osobnej slobody právo iniciovať konanie, ktorého predmetom je preskúmanie zákonnosti opatrenia, ktorým boli slobody pozbavené. O zákonnosti takéhoto opatrenia musí rozhodovať súdny orgán, t. j. orgán spĺňajúci podmienku nezávislosti a nestrannosti. Samotné konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí mať charakter súdneho konania, ktoré okrem inštitucionálnych záruk nezávislosti a nestrannosti orgánu rozhodujúceho vo veci poskytne garancie procesnej povahy primerané povahe pozbavenia osobnej slobody dotknutej osoby v konkrétnom prípade (napr. III. ÚS 198/05).

Osoba vo väzbe musí mať možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti svojmu ponechaniu vo väzbe a vyjadriť sa ku všetkým okolnostiam týkajúcim sa dôvodnosti a zákonnosti väzby. Musí jej byť daná možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam protistrany (prokurátora) o odôvodnenosti trvania väzby a vyvracať ich. Za týmto účelom jej musí byť poskytnutá možnosť nahliadnuť do spisu (pokiaľ o to požiada), pričom jej nemôže byť odopreté právo oboznámiť sa s dôkazmi a skutočnosťami, o ktoré by sa malo opierať rozhodnutie súdu o väzbe (kontradiktórnosť konania).

Procesný postup súdu musí zabezpečiť, aby bola obvinenému v týchto smeroch poskytnutá rozumná príležitosť obhajovať svoje záujmy za podmienok, ktoré ho nepostavia do podstatne nevýhodnejšej pozície v porovnaní s druhou stranou (princíp „rovnosti zbraní“).

Zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou (napr. III. ÚS 198/05, III. ÚS 226/07).

*Podstatnou súčasťou procesných záruk v konaní podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru v prípadoch, keď pozbavenie osobnej slobody dotknutej osoby spadá pod čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, je aj osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom umožňujúca mu osobne sa k veci vyjadriť, pretože sama osebe predstavuje významnú garanciu rešpektovania práv obvineného (obdobne napr. III. ÚS 84/06, I. ÚS 352/06,*

*II. ÚS 315/06) a za určitých okolností môže predstavovať nevyhnutný predpoklad na rešpektovanie princípov kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“.*

*Avšak rozhodnutie súdu bez osobnej účasti obvineného v konaní týkajúcom sa preskúmania zákonnosti jeho väzby nemusí v každom jednotlivom prípade predstavovať porušenie základných práv a slobôd obvineného. Rešpektovanie práv zaručených v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a v čl. 5 ods. 4 dohovoru vyžaduje, aby v priebehu väzby obvineného bola procesná záruka spočívajúca v jeho možnosti byť osobne prítomný v konaní pred súdom a osobne sa k veci vyjadriť rešpektovaná v rámci periodickej súdnej kontroly väzby (v rámci konaní spadajúcich pod režim čl. 5 ods. 4 dohovoru) v primeraných (t. j. v relatívne krátkych) časových intervaloch. Osobná prítomnosť obvineného v konaní pred súdom je nevyhnutná vždy, keď to vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu vyžaduje povaha skutočností (tvrdení a skutkových okolností), ktoré majú byť predmetom posúdenia súdom, alebo ak vzhľadom na procesnú situáciu a povahu prejednávaných skutočností je zabezpečenie osobnej prítomnosti obvineného nevyhnutným predpokladom rešpektovania kontradiktórnosti konania a princípu „rovnosti zbraní“ (napr. III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).*

*Nevyhnutnosť osobnej prítomnosti obvineného pred súdom v takomto konaní treba posudzovať vždy individuálne, podľa okolností konkrétneho prípadu. Čisto písomné konanie o sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe pred súdom druhého stupňa môže byť v súlade s čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy ako aj s čl. 5 ods. 4 dohovoru, ak ani prokurátor nebol na zasadnutí súdu prítomný (napr. III. ÚS 345/06, III. ÚS 67/08, III. ÚS 68/08).*

Krajský súd konal a rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 7. septembra 2007 týkajúceho sa žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby. Na procesný postup a rozhodovanie krajského súdu sa preto tiež vzťahovali požiadavky preskúmania zákonnosti väzby, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Písomným podaním zo 17. septembra 2007 sťažovateľ preukázateľne požiadal, aby bola jemu aj jeho obhajcovi umožnená účasť na zasadnutí senátu krajského súdu pri

rozhodovaní o jeho sťažnosti. Tento procesný návrh nastolil v rámci konania právne významné procesné otázky a krajský súd bol povinný sa ním zaoberať. Sťažovateľ totiž uplatnil procesné právo, ktoré je súčasťou čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Ústavná povinnosť súdov vyplývajúca zo základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 2 ústavy postupovať v prípade trestného stíhania obvinenej osoby, ako aj v prípade jej pozbavenia osobnej slobody väzbou „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ vyžaduje, aby procesný postup súdu konajúceho vo veci rešpektoval nielen ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov s právnou silou zákona (v danom prípade predovšetkým Trestného poriadku), ale taktiež aj ustanovenia príslušných medzinárodných zmlúv, ktoré sú súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky a v zmysle čl. 7 ods. 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy majú pred zákonom prednosť (napr. III. ÚS 226/07). Povinnosťou súdov v tomto zmysle je interpretovať a aplikovať ustanovenia Trestného poriadku v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru, a v prípade, ak by text ustanovení Trestného poriadku takýto výklad v okolnostiach daného prípadu vylučoval, prednostne aplikovať čl. 5 ods. 4 dohovoru na základe čl. 154c ods. 1 ústavy (obdobne napr. I. ÚS 100/04, III. ÚS 34/07, III. ÚS 226/07).

Krajský súd by postupoval v súlade s uvedenou ústavnou povinnosťou vtedy, ak by sa žiadosťou sťažovateľa o umožnenie účasti na zasadnutí senátu krajského súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti zaoberal a preskúmal, či povaha veci, okolnosti sťažovateľovej väzby, skutočnosti, ktoré majú byť predmetom posúdenia pri prerokovaní sťažnosti, alebo predchádzajúci procesný postup okresného súdu vyžadujú z hľadiska rešpektovania princípov kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní osobnú účasť sťažovateľa na zasadnutí senátu krajského súdu. Súčasťou ústavnej povinnosti krajského súdu bolo následne zvoliť procesný postup, ktorý by sťažovateľovi umožnil účasť na zasadnutí senátu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti, alebo, ak by krajský súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je vzhľadom na konkrétne okolnosti osobná prítomnosť sťažovateľa pred súdom nevyhnutná (ani z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 dohovoru), mal sa v odôvodnení svojho rozhodnutia (uznesenia sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007) so žiadosťou sťažovateľa vysporiadať spôsobom rešpektujúcim sťažovateľovo právo na

adekvátnu súdnu odpoveď, t. j. svoje rozhodnutie nevyhovieť uvedenému procesnému návrhu sťažovateľa mal krajský súd odôvodniť, a to preskúmateľným spôsobom.

V posudzovanom prípade je táto požiadavka namieste aj vzhľadom na skutočnosť, že súdna väzba sťažovateľa bola založená na rozhodnutí krajského súdu (na uznesení sp. zn. 5 To 157/07) prijatom na neverejnom zasadnutí 15. júna 2007, na ktorom krajský súd zrušil prvostupňové rozhodnutie okresného súdu z 10. mája 2007, ktorým bol sťažovateľ prepustený na slobodu. Kým okresný súd rozhodoval za účasti sťažovateľa, rozhodnutia krajského súdu, ktorých právnym dôsledkom bolo pokračovanie sťažovateľovej väzby (uznesenie z 15. júna 2007 aj napádané uznesenie z 2. októbra 2007), boli prijaté výlučne na neverejnom zasadnutí bez účasti sťažovateľa alebo jeho obhajcu. Na „... dôvody väzby ustálené Krajským súdom...“ v uznesení krajského súdu sp. zn. 5 To 157/07 z 15. júna 2007 sa pritom odvolal aj senát okresného súdu v súvislosti s preskúmaním zákonnosti sťažovateľovej väzby 7. septembra 2007.

Krajský súd sa so žiadosťou sťažovateľa o umožnenie osobnej účasti pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti väzobnému rozhodnutiu okresného súdu nevysporiadal adekvátne požiadavkám čl. 5 ods. 4 dohovoru. Aj napriek tomu, že žiadosti nevyhoviel, svoje rozhodnutie v tomto smere dostatočným a preskúmateľným spôsobom neodôvodnil a na žiadosť sťažovateľa nereagoval.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil, že krajský súd napadnutým uznesením sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 porušil právo sťažovateľa podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označeného práva sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu, toto uznesenie taktiež zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu a povinný o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 7. septembra 2007 znovu konať a rozhodnúť v súlade s požiadavkami čl. 5 ods. 4 dohovoru, vrátane posúdenia sťažovateľovej žiadosti o umožnenie osobnej účasti v konaní [čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 2, ods. 3 písm. b) a ods. 6 zákona o ústavnom súde].

Vzhľadom na zrušenie uznesenia krajského súdu sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 a na vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie považuje ústavný súd vo vzťahu k ďalšej sťažovateľovej námietke týkajúcej sa nedostatočnosti odôvodnenia označeného rozhodnutia za potrebné iba poznamenať, že v zmysle jeho doterajšej judikatúry možno akceptovať odôvodnenie súdneho rozhodnutia, v rámci ktorého súd poukáže na právny názor vyjadrený v skoršom rozhodnutí týkajúcom sa predmetnej veci, pokiaľ sú dôvody skoršieho rozhodnutia dostatočné a vzhľadom na okolnosti prípadu (napr. opakujúcu sa argumentáciu týkajúcu sa niektorej otázky) relevantné aj v čase neskoršieho rozhodnutia. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia však musí byť zrejmé, že pri rozhodovaní vychádzal súd zo skutkového a právneho stavu aktuálneho v čase rozhodovania (napr. IV. ÚS 408/04, III. ÚS 86/08).

Sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného právneho zástupcu taktiež navrhol, aby ústavný súd zakázal krajskému súdu pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa a aby prikázal prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu.

Tejto časti sťažnosti ústavný súd nevyhovel. Treba zdôrazniť, že ústavný súd nie je ďalšou inštanciou v systave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pôsobiacim mimo tejto sústavy.

Porušenie požiadaviek vyplývajúcich z čl. 5 ods. 4 dohovoru napádaným uznesením krajského súdu sp. zn. 5 To 264/07 z 2. októbra 2007 samo osebe nezakladá nezákonnosť alebo neústavnosť vykonateľného prvostupňového rozhodnutia okresného súdu o väzbe zo 7. septembra 2007, a nie je ani dôvodom na záver o nezákonnosti a neústavnosti ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby. Porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru krajským súdom možno napraviť v rámci opätovného prerokovania sťažovateľovej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 7. septembra 2007.

Za daných okolností neprislúcha ústavnému súdu posudzovať, či sťažovateľ mal, alebo nemal byť prepustený z väzby. Posúdenie tejto otázky zostáva naďalej v právomoci krajského súdu, ktorému bola vec vrátená na ďalšie konanie.

Sťažovateľ žiadal v rámci konania pred ústavným súdom priznať náhradu svojich trov konania, ktorej výšku vyčíslil jeho právny zástupca sumou 6 296 Sk. Trovy právneho zastúpenia špecifikoval bližšie právny zástupca sťažovateľa podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) ako odmenu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 a príslušnú paušálnu náhradu hotových výdavkov.

Pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. s tým, že predmet konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (III. ÚS 34/03, I. ÚS 129/03).

Podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. je základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

Ústavný súd preto v súlade s ustanovením § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi, ktorý bol v konaní úspešný, náhradu trov jeho právneho zastúpenia v ním požadovanej sume 6 296 Sk [2 x 2 970 Sk za dva úkony právnej služby podľa § 14

ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. uskutočnené v novembri 2007 a 2 x 178 Sk ako hodnotu režijného paušálu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.].

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2008